

Vattenförsörjning till sjukhusen - förstudie

Vattenförsörjning till sjukhusen - förstudie

Bakgrund

Regionens revisorer ansvarar för att genomföra årlig granskning av regionens samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har regionens revisorer utarbetat dokumentet ”Granskningsstrategi” i vilket de beskrivit de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna en årlig riskbedömning och revisionsplan. I ”Revisionsplan 2019” ingår bland annat en förstudie avseende Vattenförsörjningen till länets sjukhus.

Tillgången till rent dricksvatten är, tillsammans med en fungerande elförsörjning, en av de viktigaste förutsättningarna för att bedriva en ändamålsenlig hälso- och sjukvård. Avbrott i vattenförsörjningen eller otjänligt vatten skulle innebära stora problem i verksamheten.

Det är kommunerna som primärt ansvarar för vattenförsörjningen i samhället. Regionen är dock skyldig att säkerställa att vattenförsörjningen i olika situationer är tryggad vid regionens vårdinrättningar. Detta ställer krav på en god samverkan mellan regionen och kommunala bolag samt en ändamålsenlig ansvarsfördelning.

Syfte

Syftet med denna förstudie är att bedöma om det finns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning av den aktuella verksamheten.

Granskningen ska ge svar på:

- Vilka beslut har Regionstyrelsen fattat i syfte att säkerställa tillräcklig leveranssäkerhet och att vattenkvaliteten är tryggad till länets sjukhus?
- Har Regionstyrelsen tillsett att det genomförs ändamålsenliga risk- och sårbarhetsanalyser vad gäller vattenförsörjningen?
- Vilka styrdokument, riktlinjer och rutiner har styrelsen fastställt avseende ansvar och roller för en tryggad vattenförsörjning?
- Sker det en kontinuerlig och systematisk uppföljning och återkoppling till Regionstyrelsen (i förhållande till mål och styrdokument) avseende arbetet med att trygga vattenförsörjningen?

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att gälla vattenförsörjning till länets tre sjukhus.

Revisionskriterier

Granskningen ska utgå från Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster och Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Dessutom ska även relevanta fullmäktigebeslut och styrdokument utgöra revisionskriterier för granskningen.

Ansvarig nämnd

Regionstyrelsen är ansvarig nämnd för bland annat regionens beredskap vid allvarlig och/eller extraordinär händelse under fred och vid höjd beredskap. Regionstyrelsen ansvarar även för att underhålla och förvalta Region Värmlands fasta och lösa egendom.

Metod

Granskningen kommer att genomföras i form av dokumentstudier och intervjuer.

Förstudiens resultat

Vilka beslut har Regionstyrelsen fattat i syfte att säkerställa tillräcklig leveranssäkerhet och att vattenkvaliteten är tryggad till länets sjukhus?

Enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, ska landstingen med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, under varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de skall hantera extraordinära händelser.

Dåvarande landstingsstyrelsen fattade, vid sitt möte den 10-11 oktober 2016, beslut om att fastställa ”Regional plan vid allvarliga och extraordinära händelser”. Planen är regionövergripande och beskriver hur Region Värmland ska leda och hantera allvarliga händelser oavsett händelsens art. Syftet med planen är att klargöra övergripande ansvar och uppgifter inom området krisberedskap. Planen utgör också en grund för de lokala planerna som finns upprättade för sjukhusen och vårdcentralerna, så att en samordning och samsyn säkerställs.

Under innevarande mandatperiod har ännu ingen plan, för hur extraordinära händelser ska hanteras, fastställts. I samband med genomförandet av denna förstudie har framkommit att en plan är under utarbetande och kommer att fastställas av Regionstyrelsen under innevarande år.

I den aktuella ”Regional plan vid allvarliga och extraordinära händelser” anges störningar i infrastrukturen som en del av redovisade hot och risker för verksamheten. I detta sammanhang anges avbrott i vattenförsörjningen samt kontaminerat vatten som faktorer som kan ge stora negativa konsekvenser för hälso- och sjukvårdsverksamheten.

I planens kapitel om Funktions-och driftsäkerhet anges att hälso- och sjukvården och övriga verksamheter inom landstinget är beroende av att el-, vatten-, värme-, kommunikations- och övriga kritiska försörjningssystem fungerar. Frågor som rör funktionssäkerhet och robusthet ska integreras i planeringsarbetet på alla nivåer. Skriften ”Det robusta sjukhuset” (utgåva 2008 Krisberedskapsmyndigheten) anger grundnivån.

Vid länets tre sjukhus har utredning gjorts angående lämpliga åtgärder för reservvattenförsörjning. Skriften ”Det robusta sjukhuset” är en utgångspunkt för arbetet med reservvattenförsörjningen.

Har Regionstyrelsen tillsett att det genomförs ändamålsenliga risk- och sårbarhetsanalyser vad gäller vattenförsörjningen?

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreskriver, med stöd av 12 § förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, bland annat följande:

”Landstinget ska anpassa arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser till de egna behoven och till övriga förutsättningar. Arbetet ska i den utsträckning det är möjligt och lämpligt samordnas och integreras med riskanalysarbete som sker i enlighet med annan lagstiftning.”

Dricksvattenförsörjning/tillgång till vatten är en av de faktorer som nämns i föreskriften och ska ingå i risk och sårbarhetsanalyser.

Landstingen ska också regelbundet följa upp sin risk- och sårbarhetsanalys och rapportera sin generella krisberedskap till Socialstyrelsen och till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt till länsstyrelsen.

Region Värmland har genomfört risk- och sårbarhetsanalyser och rapporterat enligt föreskriften.

I samband med framtagandet av ”Regional plan vid allvarliga och extraordinära händelser” genomfördes riskanalyser inom flera olika riskområden bland annat avseende vattenförsörjning.

Det har utarbetats prioriteringsplaner för att kunna hantera störningar i vattenleverans – avseende både kapacitet och kvalitet - till länets sjukhus. Motsvarande planer finns även för VC Gripen och VC Kronoparken.

Vilka styrdokument, riktlinjer och rutiner har styrelsen fastställt avseende ansvar och roller för en tryggad vattenförsörjning?

Som nämnts ovan beslutade dåvarande landstingsstyrelsen att fastställa ”Regional plan vid allvarliga och extraordinära händelser” år 2016. Utifrån denna plan har ett antal styrdokument tagits fram och fastställts på olika nivåer inom tjänstemannaorganisationen.

Dokumentet ”Reservvattenförsörjning vid sjukhusen i Värmland” från 2017 innehåller en kartläggning av reservvattenförsörjningen vid sjukhusen med avseende på kvalitet, kapacitet samt uthållighet. Dokumentet innehåller även rekommendationer om vad som kan/bör göras för att stärka beredskapen vid en störning i ordinarie vattenleverans.

Sjukhusen försörjs normalt med vatten från det kommunala vattennätet. Varje sjukhus har två eller flera inkommande serviser. Det innebär en hög leveranssäkerhet så länge kommunens leverans av dricksvatten fungerar. Samtliga sjukhus har någon form av reservvattenförsörjning. Denna är löst på olika sätt vid respektive sjukhus.

I kartläggningen konstateras att ”Det finns generellt brister i reservvattenanläggningarnas kapacitet och vid Sjukhuset i Torsby även på reservvattnets kvalitet.”

Vid Centralsjukhuset i Karlstad finns en reservvattenanläggning som ska förse sjukhuset med vatten vid ett avbrott i den ordinarie vattenförsörjningen. Reservvattenanläggningen kan dock inte fullt ut täcka vattenbehovet vid de tidpunkter på dygnet då förbrukningen är högst. En prioritering får därför ske i skarpt läge. Reservvattenanläggningen körs kontinuerligt för att säkerställa funktionen.

För sjukhuset i Arvika återstår att teckna ett avtal med kommunen angående prioriterad vattenleverans till sjukhuset.

I kartläggningen konstateras följande: ”Sammanfattningsvis kan sägas att inget av länets sjukhus har ett reservvattensystem som helt uppfyller önskemålet om säker och varaktig vattenförsörjning i en krissituation.”

I kartläggningen lämnades ett antal rekommendationer. Åtgärder har vidtagits avseende vissa av rekommendationerna. Bland annat har ett antal utredningar genomförts med syfte att åtgärda de brister som framkom i kartläggningen.

I Vida, Region Värmlands gemensamma IT-system för hantering av styrande dokument, finns ett antal framtagna dokument som bland annat omfattar vattenförsörjning. Bland dessa kan nämnas: regionövergripande

rutin för avbrottsplanering, lokala planer för allvarliga händelser, rutiner vid avbrott i vattentillförseln vid sjukhusen (och i några fall även för specifika verksamheter vid sjukhusen). De lokala planerna innehåller detaljerade angivelser om vilka åtgärder som ska vidtas samt kontaktuppgifter till berörda verksamheter och personer.

Sker det en kontinuerlig och systematisk uppföljning och återkoppling till Regionstyrelsen (i förhållande till mål och styrdokument) avseende arbetet med att trygga vattenförsörjningen?

Som tidigare nämnts fastställde dåvarande landstingsstyrelsen ”Regional plan vid allvarliga och extraordinära händelser” 2016. Av styrelsens protokoll, för 2018 och 2019, framgår inte att det skett någon uppföljning av planen.

Landstingen (nu regionerna) ska enligt lag under varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de skall hantera extraordinära händelser. Upprättande av ny plan sker alltså med fyra års mellanrum och är på en övergripande nivå (läs styrelsenivå). På denna övergripande nivå sker vanligtvis inga stora förändringar, som kräver att planen revideras, och periodiciteten 4 år är också ett uttryck för det.

Den regionbildning som trädde i kraft från 2019-01-01 innebär en stor förändring. Regionen består av ett antal olika verksamheter och dessutom har såväl den politiska organisationen som tjänstemannaorganisationen förändrats jämfört med tidigare landstinget. Denna stora förändring samt lagens (2006:544) krav på en plan för hantering av extraordinära händelser för varje mandatperiod, ger att en ny regional plan bör utarbetas.

Slutsatser och kommentarer

Det huvudsakliga syftet med denna förstudie var att bedöma om det fanns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning avseende regionens vattenförsörjning vid sjukhusen.

Regionstyrelsen bör tillse att, under innevarande mandatperiod, fastställa en plan för hur de skall hantera extraordinära händelser i enlighet med Lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Som nämnts tidigare är en plan under utarbetande och kommer att fastställas av Regionstyrelsen under innevarande år.

Utifrån förstudiens resultat är vår bedömning att revisorerna i nuläget inte bör genomföra en fördjupad granskning, utan avvakta och invänta att den nya regionala planen färdigställs och fastställs av Regionstyrelsen.

Johan Magnusson
Certifierad kommunal yrkesrevisor